

Lista, den 16.1.2007

Olje- og Energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

Att. Norges vassdrags- og energidirektorat

Påklaging av Norges vassdrags- og energidirektorats vedtak om å gi Norsk Energi Sør AS konsesjon til å bygge og drive Lista vindkraftverk i Farsund kommune i Vest-Agder.

Norsk Ornitologisk Forening, Lista lokallag vil hermed påklage NVEs konsesjon til Norsk Energi Sør AS til å bygge og drive Lista vindkraftverk i henhold til NVEs brev av 20.12.2006, mottatt av NOF, Lista lokallag 29.12.2006.

Vår påklaging omhandler i hovedsak negative forhold som vi mener Lista vindkraftverk medfører for naturmiljø og fugleliv, men vi stiller oss også bak mange av de motforestillingene til Lista vindkraftverk som har framkommet under høringsprosessen angående landskap, friluftsliv, reiseliv, kulturmiljø, støy mm.

Naturfaglige ankepunkter

Et vindkraftverk med 31 vindturbiner plassert på tvers av Lista fra vest til øst med et samlet areal på 15 km² utgjør en gigantisk barriere for trekkende fugl. Vingesveipearealet for hver enkelt vindturbin er 6362 m², dvs. godt over arealet på en fotballbane (ca. 5000 m²). Hvis en kan se for seg 31 slike vertikale områder, opp til en høyde av 125 meter, dekket av vindturbinvinger som roterer med en fart på opptil 300 km/t er det ikke vanskelig å forstå at denne barrieren vil representere et meget stort faremoment for det enorme antall fugl som passerer gjennom området på trekk vår og høst, samt for stedbundne fugler gjennom hele året.

Lista har en meget særegen natur og er et geografisk knutepunkt for fugletrekket langs norskekysten – både nordfra, vestfra og østfra. På oppdrag fra Origo Miljø a.s. utførte NOF, Lista Lokallag høsten 2004 en visuell trekkregistrering over 106 timer. I løpet av disse timene ble det registrert 15.000 trekkende fugl. Trekkseasonene vår og høst har til sammen en varighet på opptil ni måneder og omfatter hele døgnet. Det totale antallet fugl som trekker gjennom den planlagte vindparken er derfor mange ganger høyere enn resultatet fra vår begrensede undersøkelse fra 2004. Problemstillingen med natt-trekk, og det faktum at disse fuglene ikke har mulighet til å se vindturbinrotorene, er for øvrig overhode ikke nevnt i fagrapporten eller vurdert av NVE. At problemet med natt-trekkende arter er reelt blir bevist av funn av drepte flaggermus i Smøla vindpark. Til tross for disse kjensgjerningene har Origo Miljø a.s. i sin konsekvens-utredning kun trukket frem et lite utvalg fuglearter. Totalt antall som passerer gjennom området av disse artene er estimert til bare 10500 individer. Denne måten å fremstille problemet på gir dermed et svært feilaktig bilde av den reelle situasjonen.

Trekkfuglundersøkelser på Lista, i Flekkefjordsområdet samt på Sør-Jæren i de siste to-tre årene har avdekket at Norges trolig største og viktigste rovfugltrekk passerer gjennom disse verneverdige, kystnære heieområdene på Sørvestlandet. Sammenhengen og felles problemstillinger for dette rovfugltrekket er ikke behandlet/vurdert i fagrapporten og av NVE.

Listas to siste INON-områder vil forsvinne. I Stortingsmelding nr. 58: "Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling" er det en uttrykt målsetting at inngrepsfrie områder skal bevares bl.a. av hensyn til nasjonal arv og identitet, friluftsliv og biologisk mangfold. På tross av at NVE anfører at disse to naturområdene er kystnære og verdifulle, vurderer NVE at bortfallet av disse er akseptable. NVE har derved satt seg ut over en klar miljøpolitisk målsetting i Norge.

Veiutbyggingen (ca. 20 km) i planområdet og de indirekte konsekvensene av veiene for naturmiljøet og fauna mener vi er mangelfullt utredet i fagrapporten og av NVE. Med indirekte konsekvenser tenker vi blant annet på hogst av skog som er av betydning for fuglelivet, drenering og oppdyrking i områder som ellers ville ha ligget utilgjengelig for slike aktiviteter.

NVE pålegger konsesjonæren å foreta etterundersøkelser av fugltrekket for å påvise effekter av vindkraftverket på fugltrekk. En slik grundig etterundersøkelse vil etter vår mening bli meget ressurskrevende og vanskelig. Dette fordi terrenget i området er uoversiktlig, fordi de fleste drepte fuglene vil forsvinne ned i lyng og kratt og fordi mesteparten av de drepte fuglene høyst sannsynlig vil bli fjernet av åtseletende predatorer før de blir funnet og registrert. Etter vår mening burde en heller legge vekt på erfaringene fra Smøla vindpark, hvor problemet med vindturbindrepte fugl nå er høyst reelt. Det endelige resultatet fra den pågående undersøkelsen i Smøla vindpark bør forventes før konsesjonen for Lista vindkraftverk blir endelig vurdert av NVE/OED. Vi stiller oss svært skeptiske til om en etterundersøkelse, uansett resultat, vil føre til endringer i Lista vindkraftverk. Når anlegget er plassert og satt i drift vil det i hovedsak være for sent å unngå skader på fugl og naturmiljøet i området. Dette minner mest om en "skyt først og spør etterpå-politikk".

NOF, Lista lokallag vil også gjøre oppmerksom på at det nylig (desember 2006) har blitt fremlagt en ny Norsk Rødliste for fugl. Ifølge denne nye lista er det hittil påvist 25 fuglearter innen Lista vindkraftverks planlagte område. Ifølge den "gamle" rødlista som ligger til grunn for Fagrapporten var det påvist 16 rødlistete arter. Altså er det atskillig flere slike arter å ta hensyn til enn hva som er omtalt/vurdert i fagrapporten og den videre behandling.

For øvrig vises til våre to tidligere høringsuttalelser hvor vi, gjennom en rekke eksempler, påpeker de store negative konsekvenser for fugleliv og naturmiljø som vi mener at vindkraftutbygging på Lista vil medføre. NVE overkjører etter vår mening alle uttalelser fra faginstanser og fagpersoner som bla. har påpekt de sterkt negative virkningene for fuglelivet. NVE innrømmer at Lista vindkraftverk kan få negative konsekvenser for rovfugltrekket og de rødlistede arter, men anser virkningene for kun å være "moderate og akseptable". Det gis ikke noen nærmere forklaring på hva som ligger i begrepet akseptable skader, verken kvantitativt eller for hvem skadene er akseptable. De store flertallet av arter, som ikke faller innenfor kategoriene rovfugler eller rødlistet, er knapt nok nevnt i fagrapporten til konsekvensutredningen.

Ankepunkter til saksprosessen

Når det gjelder forholdet til naturmiljøet og fuglelivet bygger konsesjonssøknaden på Fagrapporten: "Konsekvenser for Naturmiljø". Denne rapporten inneholder mange faglige feil og mangelfulle utredninger om konsekvenser, bla. for fuglelivet. NOF, Lista lokallag stiller seg svært kritisk til deler av denne utredningen.

Som et av mange eksempler på dette kan vi nevne at modellen som er brukt for å beregne forventet antall kollisjoner bygger på teoretiske forutsetninger som aldri har blitt tilstrekkelig verifisert gjennom faktiske studier. Som et annet eksempel kan nevnes at det legges også stor vekt på at et område sør i det vestlige området (Jølleheia) på et tidlig tidspunkt er tatt ut av planen, selv om dette på grunn av sin nærhet til bebyggelse, verneverdier og topografi trolig aldri ville ha vært aktuelt for en vindkraftutbygging. Som et påstått avbøtende tiltak synes dette kun å være et ”spill for galleriet”.

Når det gjelder en rekke andre eksempler på feil og mangler i fagrapporten som angår rødlistete arter og diverse såkalte avbøtende tiltak viser vi til vår høringsuttalelse av 31.8.2005. Også ved en rekke andre hørings merknader er det blitt påpekt slike mangler og feil. Til tross for dette synes NVE å ha lagt stor vekt på denne fagrapporten i sin endelige vurdering.

I forbindelse med høringen av Norsk Miljø Energi Sør AS's konsesjonssøknad og konsekvensutredningen oppfordrer NVE i sitt brev av 25.5.2005 høringsinstansene spesielt å svare på om konsekvensene er tilstrekkelig utredet. I sin behandling av denne høringen synes det imidlertid som om NVE velger å se bort fra alle uttalelser fra instanser som påpeker utilstrekkelig utredning. En sitter igjen med et inntrykk av at høringsprosessen kun er et pliktlop og at resultatet av høringen er gitt på forhånd.

NOF, Lista lokallag sitter også igjen med et inntrykk av at representanter for NVE gjennom hele saksprosessen har vært forutinntatt for en utbygging. Under møter og befaringer har tilhengere av vindkraftverket fått tilnærmet ubegrenset taletid for sine synspunkter, mens motstanderne ofte er blitt avbrutt i sin argumentasjon. Representanter for NVE har også under informasjonsmøter oppfordret spesielt om positive innspill til Lista vindkraftverk. Dette finner vi meget betenkelig ut fra prinsippet om at alle parter burde behandles likt og med respekt av NVE.

NVE driver med feilinformasjon gjennom sine hjemmesider når det der bla. står å lese at NVE anser det som en myte at vindturbiner kan drepe fugl fordi ”vingene tross alt roterer ganske sakte”. Ved å regne ut hastigheten på vingetuppen av den type vindturbiner, ved de to alternativer til omdreiningstall som det er planlagt å bruke i Lista vindkraftverk, finner en at det dreier seg om en hastighet på henholdsvis 146 og 312 km/t. Å kalle dette for en sakte rotasjon synes meget tvilsomt. At det er en myte at vindturbiner kan drepe fugl er uttrykkelig motbevist i Smøla vindpark hvor det hittil er drept ti havørner i tillegg til flere andre fuglearter. Også ved Hitra vindpark er det registret vindturbindrept havørn.

På grunnlag av ovenstående stiller vi et stort spørsmål med NVEs habilitet og kompetanse til å avgjøre konsesjonssøknader av denne typen.

Generelle ankepunkter

NOF, Lista lokallag mener at det ikke er forsvarlig å gi konsesjon til Lista vindkraftverk uten at planene sees i sammenheng med alle de andre planlagte vindkraftverkene i vår landsdel. I og med at de fleste planlagte vindkraftverk er lokalisert i kystnære områder, ofte med samme type natur og fauna kan de samlede konsekvenser for flere arter være langt større enn det er mulig å identifisere ved kun å se på planene enkeltvis. Med de mange mulighetene for vindkraftutbygging som fins langs norskekysten skulle en forvente at de mest konfliktfylte områdene ble spart for slik utbygging. I den tematiske konfliktvurderingen for en lang rekke planlagte vindkraftverk i Norge, utarbeidet av DN og Riksantikvaren, er Lista Vindkraftverk vurdert å innebære stor/svært stor konflikt i forhold til naturmiljø og kulturminner. Videre heter

det at avbøtende tiltak ikke vil kunne redusere konflikt. Lista vindkraftverk er vurdert som den nest verste lokaliteten å bygge ut vindkraft på.

Det er også meget stor lokal motstand mot å bygge ut Lista vindkraftverk. Under den ordinære høringsrunden, samt tilleggshøringen, kom det innspill fra 40 høringsparter. Av disse går 28 mot utbygging, tre er for, to er nøytrale (ingen anmerkninger), en krever reduksjon av vindparkarealet mens seks krever ekstra utredninger før de vil ta endelig stilling.

Vi finner det også meget uheldig at NVE gir konsesjon til nye vindkraftanlegg, bla. på Lista, før Miljøverndepartementet er ferdig med sitt utredningsarbeid om nasjonale retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg. Også Vest-Agder fylkeskommune har igangsatt en utredning med tanke på en samlet plan for lokalisering av vindkraft som en del av energiplanen for fylket. NVE burde ha avventet hvilke retningslinjer/anbefalinger disse prosessene vil komme fram til.

Prinsipielle/juridiske motforestillinger.

Erfaringene hittil fra Smøla vindpark viser hvilke katastrofale følger feilplasserte vindkraftanlegg har for truede fuglearter. Det store fugletrekket som passerer Listahalvøya vår og høst samt nærheten til Listas vernede våtmarksområder og strender, som har status som RAMSAR-områder, er relevante i denne sammenheng. Hvilken lovbeskyttelse har norsk natur mot å få etablert slike menneskelige konstruksjoner som rammer truede arter som Norge har et internasjonalt ansvar for å bevare?

NOF, Lista lokallag vil derfor be de ansvarlige myndigheter om en juridisk vurdering av vindkraftkonsesjoner i forhold til Viltloven og de internasjonale konvensjoner som Norge har underskrevet med tanke på å beskytte truede arter og arter som skal ha spesiell beskyttelse i henhold til internasjonale avtaler. Herunder blant annet Bern-konvensjonen om vern av vill fauna og flora og Bonn-konvensjonen om vern av trekkende arter.

Konklusjon

Norsk Ornitologisk Forening, Lista lokallag vil begrunne klagen med følgende hovedpunkter:

1. NOF, LL mener at NVEs vedtak er fattet på grunnlag av det vi oppfatter som mangelfulle eller feilaktige faglige oppfatninger om natur og fugleliv i området beskrevet i fagrapporten, og dels som overprøving av korreksjoner og fagvurderinger gitt under høringsprosessen.
2. NOF, LL mener at NVEs vedtak er fattet på grunnlag av det vi oppfatter som mangelfull eller feil saksbehandling på flere punkter og på en slik måte at vi mener dette kan ha hatt direkte påvirkning på konsesjonsvedtaket.
3. NOF, LL mener at naturverdiene på Lista må vurderes i forhold til andre vindparkområder på Sørvestlandet og at det må tas hensyn til den tematiske konfliktvurderingen foretatt av DN og Riksantikvaren, samt den store lokale motstanden. Vi mener også at vedtaket burde ha avventet MDs og Vest-Agder Fylkeskommunes retningslinjer om lokalisering av vindkraftverk.

4. NOF, LL mener at naturverdiene på Lista må vurderes i forhold til nasjonale miljømål, slik de er nedfelt i sentrale politiske dokumenter og i henhold til forpliktende, internasjonale avtaler og konvensjoner.

På bakgrunn av ovenstående ankepunkter vil Norsk Ornitologisk Forening, Lista lokallag be Olje- og energidepartementet om å omgjøre/oppheve NVEs vedtak om å gi konsesjon for utbygging og drift av Lista vindkraftverk.

Med hilsen

Kåre Olsen
leder
NOF, Lista lokallag

Kopi:
Miljøverndepartementet
Direktoratet for Naturforvaltning
Fylkesmannen i Vest-Agder, Miljøvernavdelingen
Vest-Agder Fylkeskommune
Farsund kommune
Norsk Ornitologisk Forening